

Program för utförare av kommunal verksamhet

Diarienummer	Senast uppdaterad	Beslutsinstans	Ansvarig processägare	Styrdokumentnummer
KS 2023/0316	2023-10-16 § 129	Kommunfullmäktige	Ekonomichefen	DK 2023:32

Dokumentets syfte

Detta styrdokument utgör det program som kommunfullmäktige i enlighet med 5 kap. 3 § kommunallagen ska anta för kommunal verksamhet som utförs av privata utförare.

Dokumentet gäller för

Programmet för privata utförare gäller samtliga nämnder.

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Bakgrund	3
Privata utförare.....	3
Överlämnande av skötsel med fortsatt huvudmannaansvar	3
Programmets omfattning	4
Grundläggande krav på utförare av kommunal verksamhet	4
Konkurrensneutralitet	5
Styr- och uppföljningsprocessen	5
Former för uppföljning	5
Beredskap för oplanerad avveckling.....	5
Tillgång till information vid val av utförare	5
Allmänhetens rätt till insyn	6
Riktlinjer om uppföljning av avtal.....	6
Uppföljning av detta program.....	6

Bakgrund

Kommuner och regioner får efter beslut av fullmäktige lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en juridisk person eller en enskild individ (privat utförare). Det gäller dock inte om det i lag eller förordning anges att angelägenheten ska bedrivas av en kommunal nämnd eller om den innefattar myndighetsutövning.

Kommunallagens bestämmelser om privata utförare gäller alla verksamheter som riktar sig till kommunens medlemmar¹. Det kan handla om såväl hela verksamheter (till exempel särskilda boenden för äldre), som delar av en verksamhet med stor betydelse för den som tar del av verksamheten (till exempel måltidsverksamhet och städning i skolan).

Privata utförare

Med privata utförare avses, enligt 10 kap. 7 § kommunallagen, en juridisk person eller en enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet.

Med privat utförare avses inte

- hel- eller delägda kommunalt bolag
- stiftelser som kommunen bildat ensam eller tillsammans med någon annan
- förening där kommunen bestämmer tillsammans med någon annan.

Fristående förskolor och skolor är i enlighet med skollagens bestämmelser egna huvudmän och omfattas inte av begreppet privat utförare i kommunallagen.

Överlämnande av skötsel med fortsatt huvudmannansvar

Att lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet innebär att kommunen uppdrar till en juridisk person eller en enskild individ att utföra en verksamhet som kommunen fortsatt har det övergripande ansvaret för. Det betyder att kommunen har kvar det övergripande ansvaret för verksamhetens omfattning, innehåll och kvalitet.

Kommunen lämnar över skötsel genom att endera

- tilldela en leverantör ett kontrakt efter en offentlig upphandling, främst enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) eller
- godkänna leverantörer inom ett valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) eller auktorisationssystem

--

¹ Den som är folkbokförd eller äger en fastighet i kommunen är medlem i den. Det är också den som, utan att vara folkbokförd eller äga en fastighet, ska betala kommunalskatt till kommunen.

Programmets omfattning

Programmet omfattar kommunalt finansierad verksamhet oavsett om den drivs av kommunen (egen regi) eller av en privat utförare.

Bestämmelserna om uppföljning i detta program gäller även fristående förskolor då det är kommunen som ger tillstånd till sådan verksamhet och därmed ska följa upp att verksamheten uppfyller kraven i tillståndet.

Uppföljning av verksamhet som bedrivs i egen regi ska genomföras på samma sätt som gäller för privata utförare.

Grundläggande krav på utförare av kommunal verksamhet

Nämnderna ska med utgångspunkt i detta program ansvara för att säkerställa att såväl privata utförare som egen regi inom nämndens ansvarsområde bedriver verksamheten enligt gällande lagar, förordningar och föreskrifter.

All upphandling ska genomföras på affärsmässiga grunder, i konkurrens och på ett objektivt sätt. Detsamma gäller när kommunen ska godkänna en leverantör i ett valfrihets- eller auktorisationssystem.

Kommunen ska i båda fallen

- säkerställa att kommunen samarbetar enbart med seriösa och professionella leverantörer
- ställa krav på hur verksamheten påverkar miljön
- ställa sociala och etiska villkor
- utforma villkoren så att rätt kvalitet till rätt pris erhålls
- ställa krav på kontinuitet vid kris eller höjd beredskap.
- ha en upphandlings- och godkännandeprocess som säkerställer
 - att de grundläggande EU-rättsliga principerna om likabehandling, transparens, proportionalitet, icke diskriminering och ömsesidigt erkännande följs
 - att regelverken om dataskydd och informationssäkerhet följs

För att säkerställa att verksamheten kvalitetsmässigt bedrivs i enlighet med kommunens krav ska avtalsvillkor utformas så att de är tydliga, relevanta och tillräckliga. Det ska framgå hur samverkan mellan kommunen och utföraren ska ske och hur brister i verksamheten ska hanteras.

Konkurrensneutralitet

När kommunens egen regi verkar i konkurrens med privata utförare ska likvärdiga villkor gälla för hur uppdraget ska utföras och den ersättning som utgår för utförandet. Uppföljningen av verksamhet som bedrivs i egen regi ska utformas på samma sätt som för privata utförare.

Styr- och uppföljningsprocessen

Danderyds kommuns styrmodell med vision, strategiområden och mål- och resultatstyrning ska tillämpas i förhållande till privata utförare. Detta innebär att

- verksamhet som utförs av privata utförare omfattas av kommunens vision och strategiområden
- såväl de av kommunfullmäktige som ansvarig nämnd beslutade målen för verksamheten gäller för privata utförare
- ansvaret för att planera och följa upp verksamhetens mål och resultat omfattar samtliga organisatoriska nivåer
- uppföljning av målen sker i samband med delårsbokslut och bokslut.

Den nämnd som är huvudman för den verksamhet som har lämnats över till privat utförare ska säkerställa att kommunens styrmodell och styr- och uppföljningsprocessen är tydligt omsatt i upphandlade avtal och godkännanden i valfrihets- och auktorisationssystem.

Former för uppföljning

Uppföljning av verksamheterna kan ha olika utgångspunkter och uppföljningen behöver anpassas till den verksamhet som bedrivs. Detta innebär att nämnden måste ta ställning till vilken/vilka typer av uppföljning som ska användas, liksom frekvens och omfattning. I de fall där uppföljning och frekvens är reglerat i lag, styr detta vilka typer av uppföljning som är möjlig.

Beredskap för oplanerad avveckling

Nämnderna ska ha en beredskap för oplanerad avveckling, såsom exempelvis att ett avtal upphör att gälla i förtid eller en utförare inte kan fullfölja sina åtaganden. Om det finns risk för avveckling ska det finnas en beredskap för att kunna hantera ett eventuellt oplanerat upphörande av bedriven verksamhet.

Tillgång till information vid val av utförare

När enskilda kan välja mellan olika utförare av kommunalt finansierad verksamhet ska nämnden lämna information om samtliga utförare, om inte annat är särskilt föreskrivet.

Informationen ska lämnas på ett sakligt, relevant, jämförbart och lättillgängligt sätt.

Allmänhetens rätt till insyn

Varje nämnd ska, i enlighet med 10 kap. 9 § kommunallagen tillförsäkra sig att den har rätt till information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnats över till en utförare. Utföraren ska kunna lämna information när kommunen begär det.

Riktlinjer om uppföljning av avtal

Kommunstyrelsen ska anta riktlinjer för uppföljning av upphandlade avtal och godkännanden inom valfrihets- och auktorisationssystem som komplement till detta program. Dessa riktlinjer ska revideras inför varje ny mandatperiod om inte behov uppstår tidigare.

Uppföljning av detta program

Uppföljning av programmet sker i enlighet med riktlinjerna om uppföljning av avtal. Detta utgör dock inte hinder för kommunstyrelsen eller annan nämnd att föreslå förändringar som en följd av förändrad lagstiftning eller annat som berör verksamhet som utför av privata utförare.
